

outdoor

REVUE

športujeme
v horách

ROZHOVOR:

MILAN SEKELSKÝ

SKIALPINIZMUS:

PRECHOD ÖTZTALOM

NOVINKA:

LAVÍNOVÉ BATOHY

ZIMA 2014 - 15

yak & rysy®
OUTDOOR

WE ARE SKIMOUNTAINEERS

www.lasportiva.com - Become a La Sportiva fan
@lasportivatwitt

Primus Hoody

Spitfire Startlet

LA SPORTIVA
innovation with passion

Zimná revue

Zimná Outdoor REVUE 2014 – 15 prináša štyri zaujímavé témy: rozhovor s horským vodcom Milanom Sekelským, skialpinistický prechod Ōtztalom, pravidlá skialpinizmu na zjazdovke a revolučnú novinku v lavínových batohoch od firiem Black Diamond a Pieps.

Milan „Emo“ Sekelský robil dlhé roky náčelníka Horskej služby v Nízkych Tatrách. V roku 2010 odišiel do výsluhového dôchodku, zdravý a v plnej sile. Horský vodca UIMAG je od roku 1996 a od roku 1997 dodnes pracuje ako horský vodca v Zermatte.

Situácia so snehom sa ani v marci roku 2014 na Slovensku nevyvíjala podľa predstáv a tak sa musela štvorica Klára, Ďuro, Ľubo a Lukáš poobzerať po lepších podmienkach u našich rakúskych susedov. Vyrazili na **skialpinistický prechod Ōtztalom**.

Zimy bez snehu nútia vyznavačov skialpinizmu

vychutnávať si svoj šport len na umelo vysnežených zjazdovkách. Tým sa dostávajú do kolizných situácií nielen s lyžiarmi a snowboardistami v stredu, ale aj so strediskom samotným. V článku **Pravidlá skialpinizmu na zjazdovke** si prečítate, čo odporúča Alpenverein v Rakúsku svojim členom.

Úplnou novinkou v **lavínových batohoch** tejto sezóny bude systém, na ktorom spoločne pracovali vývojári z firiem Black Diamond a Pieps viacero rokov. Batoh nebude mať žiadnu kartušu so stlačeným plynom či vzduchom, ale batériou poháňaný super turbo ventilátor. Systém nesie označenie Jetforce.

Prajeme Vám pekné čítanie a v zime na túrach krásne počasie a šťastné návraty.

Váš tím Yak & Rysy ■

Milan „Emo“ Sekelský

Emo, dlhé roky si robil náčelníka Horskej služby v Nízkych Tatrách. Ako spomínaš na tie časy?
Bolo to v období od roku 1990 do 2002. A boli to asi najkrajšie roky môjho života.

Akú najdivokejšiu záchranku si musel organizovať?

Určite to bola záchranná akcia Juraja Kardhorda na Ďumbieri. Vtedy sa chystal na výjazd do Himalájí. Dva dni a dve noci bol zablokovaný bez lana v stene a len vďaka chatárovi zo Štefánikovej chaty sme ho začali hľadať. Vyťahovali sme ho nesmierne komplikovane, nakoľko hrozilo, že na neho zhodíme snehový prevej, ktorý nad ním visel. Zachránili sme ho nezraneného a prežil vďaka inverznému počasiu, ktoré vtedy v Nízkych Tatrách vládlo.

Milan Sekelský

je profesionálny horský vodca, ročník 1949, pochádza z Lucenca. V roku 1978 sa stal záchranárom Horskej služby ČSTV Nízke Tatry juh. Od roku 1990 tam bol náčelníkom a v roku 2002 sa stal ústredným náčelníkom Horskej služby na Slovensku. Od roku 2003 do roku 2010 riadil školiace stredisko Horskej záchrannej služby MV SR. Horský vodca UIAGM je od roku 1996. Od roku 1997 dodnes pracuje ako horský vodca v Zermatte.

Milan Sekelský
s Jarykom Štejskalom
na Chopku.

Čo sa zmenilo, keď ste sa stali súčasťou Ministerstva vnútra. Kedy to bolo?

Horská služba na Slovensku, ktorej som bol po Ivanovi Gálfym ústredným náčelníkom, živila ako občianske združenie pod ministerstvom školstva. Prechod pod MV SR sme pripravovali už približne rok predtým a podarilo sa to od 1. 1. 2003. Najpozitívnejšia zmena bola v tom, že sme konečne mali na výplatu a na výstroj a výbroj.

V roku 2010 si odišiel do výsluhového dôchodku, zdravý, v plnej sile. Nechýba ti rola záchranca?

Pravdu povediac, bol som veľmi šťastný, že som z toho kolotoča vyskočil. Bol som už vyhorený riaditeľ školiaceho strediska, ale aj záchranár, takže na odchod som sa veľmi tešil. So svojim životom som mal iné plány, takže záchranárstvo som s radosťou prenechal mladým.

Funguješ ďalej ako dobrovoľný horskáč? Pomáhaš pri niektorých akciách?

Moja dobrovoľná záchranárska činnosť je viac menej symbolická, mám tam kopu kamarátov, medzi ktorými sa veľmi dobre cítim, ale do ťažkých záchranných akcií sa nehniem a do ľahkých sa ma neodvážia zavolať. Na pivo ma volajú pravidelne.

Si horský vodca UIAGM. Šialená skratka. Čo to vlastne znamená?

V roku 1996 bola Asociácia horských vodcov SR prijatá do celosvetovej organizácie horských vodcov UIAGM. Pre mňa osobne toto prijatie znamenalo otvorenie dverí do Zermattu, kde som ako vodca začal pracovať v roku 1997. Táto práca ma absolútne pohltila a všetko ostatné, vrátane horskej služby som dal na vedľajšiu koľaj. Preto som sa veľmi tešil, keď som sa mohol vodcovstvu konečne venovať na sto percent.

Ako človek vo výslužbe, nechcem použiť termín dôchodca, máš asi dostatok času na vodenie. Kde všade vodiš?

Okrem Vysokých Tatier trávim väčšinu vodcov- ▶

skej letnej a časť zimnej sezóny vo švajčiarskych Alpách. Je to skoro môj druhý domov, pretože tam pracujem už 18 rokov, respektíve sezón. Samozrejme neodmietnem vodenie ani v iných horách. Vodil som v Južnej Amerike v pohorí Cordillera Blanca, v Severnej Amerike na Mount McKinley, v Iráne, Turecku a inde.

Pri vodení na Gerlach.

Je to jediná hora, na ktorú si presne značím výstupy, pretože je to ťažká túra a výstup na ňu zvykne byť značne nervóznym pre veľký počet vodcov s klientami, ale aj horolezcov. Matterhorn však nepatrí medzi moje obľúbené kopce. V okolí Zermattu je 29 štvrtisícoviek, takže je si z čoho vybrať. Taktiež Mont Blanc je hora ktorej sa snažím, pokiaľ je to možné vyhnúť, kvôli obrovskému množstvu vystupujúcich vodcov, klientov a horolezcov.

Ja osobne Gerlach nemôžem zaradiť k týmto dvom kopcom, nakoľko ja som celú sezónu v Zermatte, vraciam sa v polovici alebo koncom septembra, takže na Gerlach tých párkrát za se-

zónu vodím celkom rád. U mňa je to skôr spoločenská udalosť, stretnutie s kamarátmi vodcami zo Slovenska a dozviem sa všetky novinky, ktoré sa udiali počas letnej sezóny.

Orientačne, koľko stojí Gerlach, Matterhorn a Mont Blanc?

Každoročne aktualizovaný cenník výstupov vo Vysokých Tatrách je na webovej stránke Spolku HV Vysoké Tatry, ceny za Matterhorn a Mont Blanc si každý môže nájsť na webových stránkach kancelárií HV Zermatt a Chamonix. Je veľmi ťažké vyhlásiť pre slovenského záujemcu koľko presne stojí výstup na Mont Blanc, nakoľko cena sa skla-

dá aj z nákladov na horského vodcu, ako je doprava, lanovky, chata, atď...

Dobre, stretneme sa v Zermatte. Na koľko si mám vybaviť spotrebný úver, keď chcem ísť na Matterhorn?

Nemusiš mať úver, stačí keď budeš mať hotovosť asi v takejto výške: lanovka Zermatt - Schwarzsee 70 SFr, ubytovanie s polpenziou na Hörnliho chate pre teba asi 90 SFr, pre vodcu asi 60 SFr - vodca má zľavu a honorár za výstup na vrchol pre vodcu činí 1200 SFr. Mysli ešte aj na to, že je dobrým zvykom zaplatiť vodcovi po túre niekoľko pív, aspoň dve a potom sa zmiešiš do 1500 SFr. ►

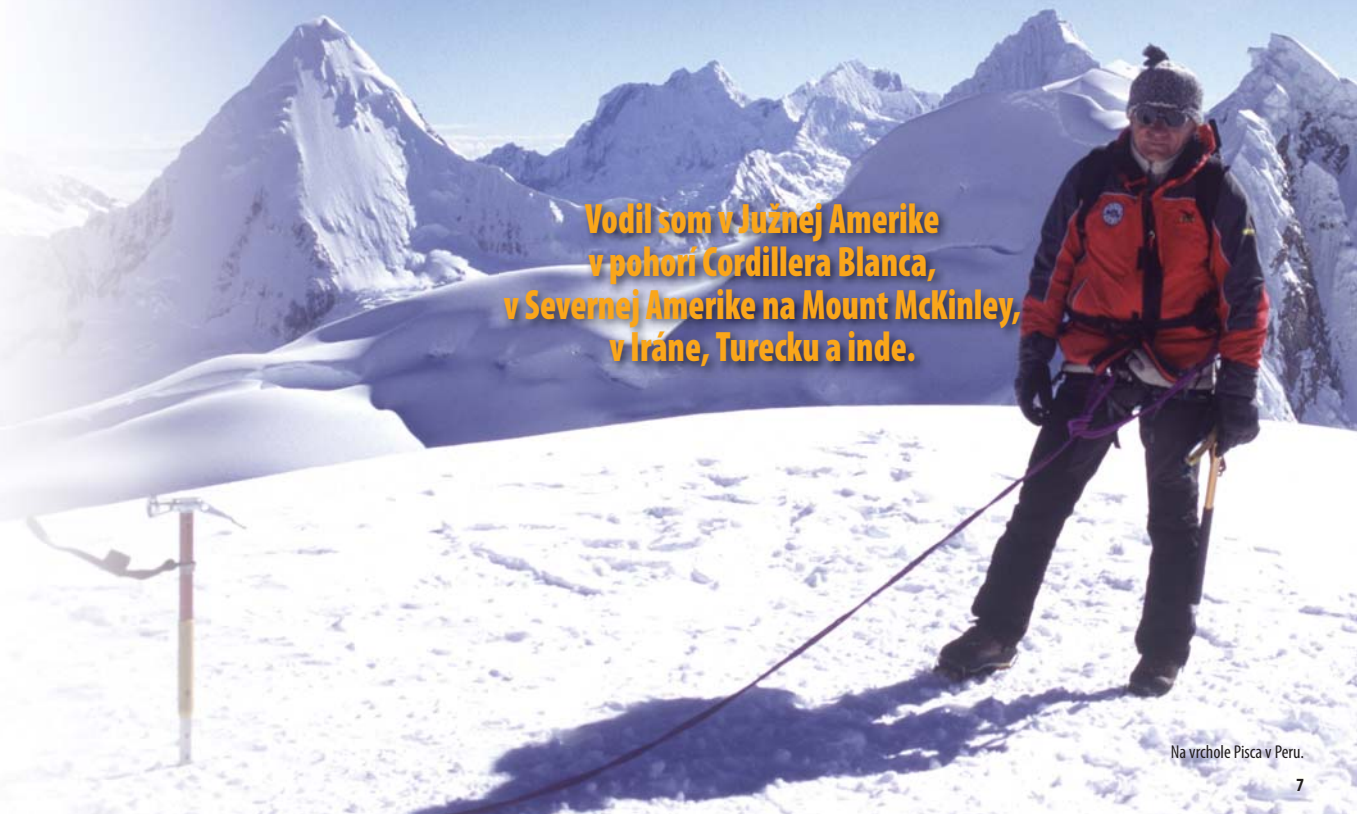
Na leto chodíš pravidelne vodiť do Zermatu. Aká bola sezóna?

Začiatok tejto letnej sezóny bol katastrofálny, tak ako vo väčšine Európy aj vo Walse. V júli napadlo v horách vyše metra snehu, takže sme všetci trávili nadbytok voľného času v krčme na pive. August a september boli výrazne lepšie, ale veľmi chladno, vo výške nad 4000 metrov bolo okolo -15 stupňov. Mal som zhruba o 30 % menej túr ako mávam po iné sezóny.

Kolkokrát si bol na Matterhorne? Ako sa vyrovnávaš s tým, že klienti vyhľadávajú hlavne toricky známe kopce ako Gerlach, Matterhorn, Mont Blanc... Existujú predsa rovnako krásne, dokonca krajšie túry, kde je menšia tlačienica alebo vôbec nikto.

Na Matterhorn som ako vodca vyliezol 112-krát.

Vodil som v Južnej Amerike v pohorí Cordillera Blanca, v Severnej Amerike na Mount McKinley, v Iráne, Turecku a inde.

Na vrchole Pisca v Peru.

Pri výstupe na Breithorn.

Som klient, zistím, že nevládzem. Vrátiš mi peniaze? A čo keď sa pokazí počasie?

Takéto situácie si dohaduje horský vodca vždy pred výstupom. Všeobecne v celej Európe platí, že pokiaľ klient kondične odíde, platí celú túru v plnej taxe, pokiaľ túru preruší zlé počasie dohodne sa vodca s klientom na cene podľa toho koľko z túry vodca odvodil, ak polovicu, tak polovicu z tarify.

A čo keď nevládzeš ty? Už sa ti stalo, že ťa klient unavil, že si nevládol?

Ešte som počas svojej vodcovskej kariéry nepočul, že by klient uštvál horského vodcu. Mne sa to osobne chvalabohu tiež ešte nestalo. Ale videl som poľského vodcu na Gerlachu s lyžiarskou bežkyňou Kowalczuk, ktorý bol silne prehriaty a bledý. Nie je to bohviečo vychytať takého klienta.

Viem si predstaviť klienta „exota“, ktorý ťa vie neplánovane prekvapiť...

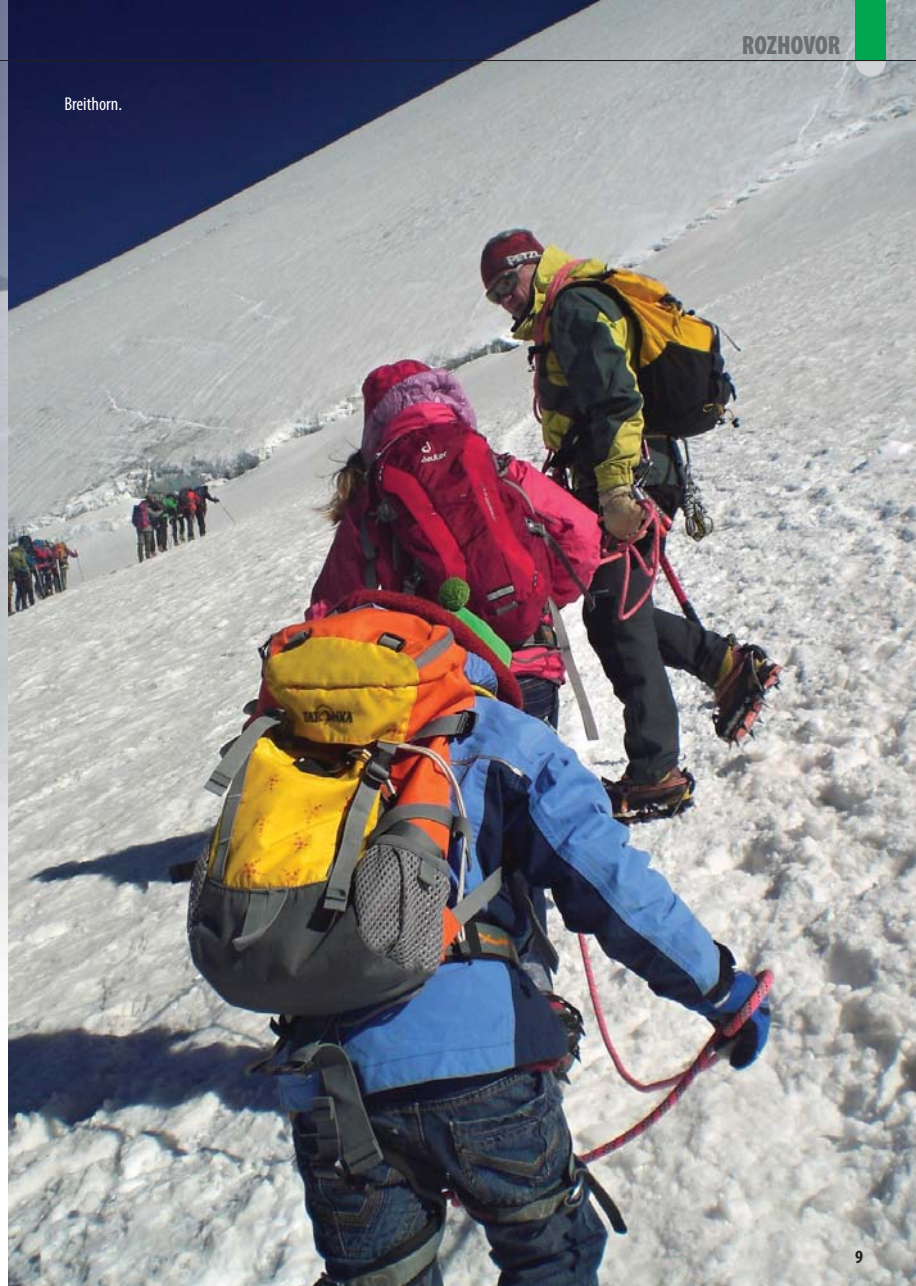
O tomto by som mohol už napísať aj knihu. Sú to tie najbizarnejšie situácie, aké si nevieš ani len predstaviť. Jeden príklad. Mal som švédskeho

klienta na výstup na Matterhorn. Už pri večeri ma upozorňoval, že nemá v pláne vystúpiť na vrchol. Avšak bol som šokovaný, keď ma po necelých hodinách lezenia začal prehovárať, aby sme už išli dole. Ja som ho doslova prosil, aby ešte pokračoval aspoň po východ slnka a on zasa mňa, že už toho má dosť. Túto debatu si vypočuli aj vodcovia a veľmi dobre sa na tom zabávali. Nestáva sa často, aby vodca prehováral klienta, aby pokračoval v túre. Opak je bežný, keď vodca ženie klienta z kopca, pretože nevládze. Tento vládol aj liezol dobre, len nechcel. Matterhorn mu kúpila manželka na narodeniny.

Videl som zábery na vysvietenú trasu až na vrchol Matterhornu. Súvisí to s nejakým výročím? Chystá sa veľká sláva?

150. výročie prvovýstupu na Matterhorn bude 14. júla 2015. K tomuto sviatku bude otvorená zrekonštruovaná Hörnliho chata a samozrejme výstup na vysvietený Matterhorn Hörnliho hrebeňom. Generálka vysvietenia už bola toto leto. Osláv sa na budúci rok zúčastním. Potom porazím akékoľvek bolo. ▶

Breithorn.

Dampus Peak.

Vodiš aj Haute Route, čo je skialpinistický prechod zo Chamonix do Zermattu. Môžeš ho v skratke popísať? Koľko to trvá, kadiaľ to vedie, aký je ideálny termín, akú kondíciu klient potrebuje, koľko to stojí?

Haute Route patrí ku klasickým alpským lyžiarskym prechodom. Klienti si môžu vybrať rôzne varianty, od šesťdňového prechodu zo Chamonix do Zermattu až po dvojdnové. Klasický Haute Route trvá šesť dní. Začína v Argentiere, na chatu Valsorey, popod Grand Combin na chatu Chanrion cez Pin d'Arolla na chatu Vignet a odtiaľ do Zermattu. Tento popis je veľmi hrubý. Najlepšie obdobie je mesiac apríl. Nie je to však pravidlo. Zažil som aj v apríli pekelné počasie. Klient by mal byť kondične veľmi dobre pripravený, pretože 1400 metrové výstupy za deň sú bežné. Cena sa pohybuje okolo 1500 Eur.

Vráťme sa z Álp naspäť do Tatier. Žiješ v Bystrej pod Chopkom. Ako sa ti tam býva?

Bystrá je pekná malá horská dedinka so všetkým čo k takej slovenskej dedine patrí: kostol, krčma (Zaplutá), tak sa neoficiálne volá, no a samozrej-

me prudérni miestni patrioti, ktorí vyhlasujú nás prisťahovalcov „za skade ruky, stade nohy“.

Klobásové preteky na Bystrej ešte bývajú? Klobásy vraj do udiarne voziš na fúriku.

Začnem zozadu, svoje klobásy už na fúriku nevozím, pretože som si postavil vlastnú udiareň. K tomuto kroku som bol donútený, nakoľko pred dvoma rokmi mi u miestneho údenára zhorelo cca 70 kg slaniny. No a čo sa týka klobásových pretekov a zábavy, tá sa stala takou populárnou, že my miestni sa tam už ani nedostaneme. Je to podujatie pre VIP ľudí.

Ako vnímaš budovanie lyžiarskeho strediska Chopok juh?

Ja som veľkým zástancom a fanúšikom budovania južnej strany Chopka. Z čoho som veľmi sklamaný, to sú niektoré totálne nelogické kroky pri výstavbe strediska. Napríklad umiestnenie kabínovej lanovky, cesta v Zadnej Derešskej mulde, a z čoho som rozladený najviac je nedostavanie kabínovej lanovky Krupová - Kosodrevina. To mi nedáva zmysel a určite budú z toho rozladení aj

všetci návštevníci strediska počas zimnej sezóny. Je toho ešte viac, ale na všetky tie nedostatky tu nie je priestor. To môžeme rozoberať pri víne na Srdiečku.

Kedysi sme nariekali, že sa tam nič nedeje, že to tam skapina. Teraz by sme možno radšej brali skanzen starých čias!

S takýmto názorom sa stretávam pomerne často. Myslím si však, že vývoj takého strediska ako je Chopok, je naštartovaný i napriek všetkým výhradám veľmi dobre. Majitelia investovali kopu peňazí do strediska a urobili veľa dobrých vecí ako napr. zasnežovanie Chopku, letná úprava zjazdoviek a mnoho iných vecí. Takže si myslím, že skanzen by už nepotešil nikoho.

Ako sa pozeráš na chodenie skialpinistov po zjazdovkách - tzv. pisten touren?

Toto je téma, na ktorú by som bol ochotný sa baviť aj hodinu. Veľmi skrátené. Považujem to za extrémne rizikové. Cez zimu vidím denne, ako bojujú lyžiari s tvrdými zjazdovkami a v protismere bojujú s ľadom skialpinisti. Veľakrát dokonca križujú zjazdovky v neprehľadných miestach. Ja tomu hovorím, odvaha nič netušiacich ľudí. Oni naozaj netušia aké kolízie tam môžu každú chvíľu vzniknúť a s akými následkami. Pritom o nedo-

statku voľného, krásneho terénu v oblasti Chopku niet núdze.

Dobre, ale čo keď je vysnežená len zjazdovka? Aké minimálne zásady by mali „pisten toureri“ dodržiavať?

Keď sa už rozhodnú pre výstup zjazdovkou, mali by si uvedomiť, že

- *zásadne nekrížujem počas výstupu zjazdovku*
- *vystupujem po tej strane zjazdovky, kde sa nechystajú lyžiari na odbočenie, keď napríklad odbočujú vpravo, držím sa vľavo*
- *pocas celého výstupu sa držím kraja zjazdovky*
- *nikdy neodpočívam pod nejakou terénou nerovnosťou, kde ma lyžiari idúci zvrchu nemôžu vidieť.*

Iste poznáš zaujímavú túru na Chopok, ktorá sa vyhýba stúpajúcim zástupom fitness skialpinistov, medzi ktorých tiež niekedy patrime. Daj typ.

V Krupovej vyštartuješ pod trafostanicou na zväznicu, po nej niekoľko sto metrov, odbočíš doľava do lesa a lesom až po sedlo Príslop, odtiaľ kade pustiť na Dereše, ďalej hrebeňom na Kamenú chatu. Celý deň tam nestretnáš ani človečka a keď áno, tak to budem ja. Je to skutočne krásna túra.

Pripravil Jarýk Stejskal ■

Skialpinistický prechod Ötztalom

Situácia so snehom sa ani v marci na Slovensku nevyvíja podľa predstáv a neostáva nám nič iné, len sa poobzerať po lepších podmienkach u našich rakúskych susedov. Tak teda vyrážame medzinárodné družstvo v zložení Klára, Ďuro, Ľubo a ja do Ötztalských Álp. Vsádzame na istotu a našim cieľom je zem, pre skialpinistu zaslúbená a to veniec hôr v okolí malebnej dedinky Vent.

Nenechávame nič na náhodu a s Ďurom pri flaši vína naplánujeme celý prechod a zarezervujeme ubytovanie. Hlavnými cieľmi sú rovnou dva najvyššie kopce oblasti a aj celého Rakúska - Wildspitze a Weisskogel.

Vyrážame v stredu večer s cieľom ešte v noci pri

Z Wildspitze mierime do sedla Brochkogeljoch.

výšvih (lavinové batohy pripravené na výstrel) a už vidíme stĺpy zásobovacej lanovky, ktorá nás privedie k chate. Breslauer Hütte je cez zimu zatvorená, no v luxusnom Wintertraume nájde príležitostný nocľahník (býva tu často pomerne plno) všetko, čo potrebuje. No vo chvíli, keď si chceme trošku zakúriť a navariť čaj na ráno, zisťujeme, že mladý neskúsený skialpinista (ja) zabudol zápalky a tak sa dobrú chvíľu trasieme v spacákoch, kým sa zohrejeme.

Po výdatnom 4-hodinovom spánku prichádza naša záchrana, českí kamoši zo Söldenu, ktorí nám donesú vytúžený oheň. Dlhو sa nezdržujeme a po čerstvo prešliapanej stope smerujeme

Západ slnka na ľadovci Vernagtferner.

Stúpame do sedla Mitterkarjoch.

k sedlu Mitterkarjoch. Ľadovec tu je kompaktný a tak netrúchame čas naviazaním sa na lano. Pod sedlom dávame lyže na batoh a zaistenou cestou vystupujeme do sedla. V sedle naspäť na pásky a v ústrety dnešnému cieľu - Wildspitze. Poznačenie nedostatkom spánku zvoľňujeme tempo a okolo tretej sme na vrchole. Fotíme, kocháme sa a tešíme sa na zjazd v čerstvom prašane. Je štvrtok a stretávame len pár ľudí, cez víkend tu však bude určite smerovať procesia skialpinistov. Traverzujeme do sedla Brochkogeljoch a čaká nás dlhý zjazd ľadovcom Vernagtferner na rovnomennú chatu. V doline okrem nás nie je nikto, a tak si užívame 20 čísel nového snehu, stačí len trošku vrtieť zadkom a ohnúť sa v kolenách. Zanechávame v doline svoje podpisy a pri zapadajúcom slnku dorážame na chatu. Trojchodová večera, dnes tu ešte nie je veľa ľudí, tak aj s duplou a za chvíľu doháňame spánkový deficit.

Vernagt hütte chaty v skialpovom raji.

Fluchtkogel a lyžiarske autogramy.

Ráno Ďuro tvrdí, že by sme mali vyrážať ako poslední, veď aj tak všetkých predbehneme. Nemýli sa a cestou na tajný tip doliny Fluchtkogel, predbiehame všetkých okoloidúcich. Na vrchole sa kocháme výhľadmi na Weisskogel a Brandenburgerhaus a aj na včerajší Wildspitze. Široký a položený ľadovec dáva priestor každému na vlastnú lajnu, pridáme naše autogramy a už okolo obeda popijame na terase pivočko. Mladý nadržený skialpinista (opäť ja) nevydrží a vyráža osamotený na Mitlere Gusslar Spitze, ktorý poskytuje lyžovačku na severne orientovanom svahu pre zmenu v prašane. Pridá sa aj Klára a v rytme samby sa vrátíme na chatu. Chata už prekypuje nám podobnými závislákmi, takže dnes bez duply. S chatárom dohadujeme skoršie raňajky, lebo na zajtra sme si naložili vyšliapať 2000 výškových metrov.

V sobotu ráno budík neskúseného skialpinistu (do tretice ja) zapadnutý pod posteľou zobudí celý láger dosť zavčasu. Po rýchlych raňajkách sa prehrupneme do susednej doliny. Neprijemnou krustou zlyžujeme na chatu Hochjoch Hospiz, vložíme nepotrebný proviant a odľahčení šliape- me nekonečným a placatým ľadovcom Hinte- ►

svetle čeloviek vyšliapať na Breslauer Hütte. Do Ventu prichádzame niečo po polnoci. Dedinka nás privíta snežením, vyladíme viazanie na Ľubových nových lyžiach a po zjazdovke rýchlo naberáme výškové metre. Za medzistanicou opúšťame pistu a po pamäti prekonávame potok, prúdky

reisferner. Len veľmi pomaly naberáme výškové metre a *Weisskugel*, s ľubozvučným talianskym názvom *Palla Bianca*, nám dá ešte riadne zabráť. Pre chalana odchovaného na krátkych a strmých tatranských žlaboch je toto úplne iný svet. V snahe neurobiť si pred Klárou medzinárodnú hanbu, držím hubu a krok a nechávam stopu šliapať Ľuba a Ďura. Dorazíme do sedla *Hinereisjoch*, dáme prestávku, pridáme oblečenia a už našťastie strmšie, ukrájame posledné výškové metre. Na

exponovanom záverečnom hrebienku konečne využijeme aj cepiny, ktoré so sebou celý čas nesieme. S neskorým návratom sme sa už zmieriili a opäť osamotení lyžujeme ľadovcom.

Dávame si ešte posledných sto výškových metrov naspäť ku chate, kde v preplnenom winterraume následne varíme večeru a dopíjame domáce pálené.

Na nedeľu si namiesto zjazdu divokým kaňonom priamo od chaty dávame opäť výšlap na *Mittlere Gusslerspitze*, proti nám lyžuje skupina Slovákov, dáme sa do reči a dozvedáme sa, že na chate Vernagt bolo tak plno, že otvorili inak zatvorený winterraum. Pri kríži dávame poslednú vrcholovku výletu a rozmäknutým firnom, lyžujeme po štyroch dňoch opäť do *Ventu*. Pizza a pivo na slnecnej terase a potom už len návrat do všednej reality.

Na záver malé zhrnutie: *spali sme na troch chatách, vystúpili na štyri vrcholy, našliapali a zlyžovali 7000 výškových metrov a počas 30 hodín v lyžiarkach prešli 68 km. Najviac však teší skvelá partia a spoločné zážitky s ľuďmi naladenými na rovnakú vlnovú dĺžku. Ďakujem a teším sa na ďalší skialp roka!*

Lukáš ■

Pred Hochloch Hospiz v plnej zostave.

Posledné metre pod Weisskugelom.

Pravidlá skialpinizmu na zjazdovke

Zimy bez snehu nútia vyznavačov skialpinizmu vychutnávať si svoj šport len na umelo vysnežených zjazdovkách. Tým sa dostávajú do kolíznych situácií nielen s lyžiarmi a snowboardistami v stredisku, ale aj so strediskom samotným.

Tento problém je minimálne celoeurópsky, keďže aj také krajiny ako Nemecko a Rakúsko nedokázalo počas rokov nájsť jednoznačné riešenie, ktoré by bolo aj právne podchytené. Organizácie stojace za lyžiarskymi strediskami sa teda len akosi dohadujú ak nie priamo hašteria s organizáciami stojacimi za skialpinistami. Chváľitebná je ale snaha oboch nájsť strednú cestu.

Body na ktorých sa asi najviac dostávajú do konfliktu sú stále tie isté:

- Po skončení prevádzkovej doby strediska zneumožňujú skialpinisti úpravu trati. Čerstvo upravená trať, ktorá je rozjazdená, v noci zamrzne a je tým pádom znehodnotená.
- Výšlap v strede zjazdovky môže byť počas dňa nebezpečný, kedy môže dôjsť ku kolízii s lyžiarmi. Tí totiž nerátajú s niekým na kopci v protismere.
- Parkovanie, predovšetkým počas hodín, kedy stredisko ešte nie je v prevádzke, môže sťažiť prácu personálu.

Strediská reagujú rôzne. Buď sú pre skialpinistov uzavreté úplne, alebo vyhradia časy, poprípade trate, kadiaľ možno vystupovať hore. Takisto je to s parkoviskami. Poplatok pre skialpinistov by mal prispieť stredisku, napríklad vo vyznačení zjazdoviek značkami, ktoré upozorňujú na skialpinistov v protismere. Strediská sú totiž zodpovedné za svojich návštevníkov a musia sa chrániť pred možnou zrážkou a zranením sa návštevníka na trati. Alpenverein v Rakúsku vydal pre svojich členov **10 pravidiel**, ako postupovať pri túrach v lyžiarskom stredisku:

1. Rešpektovať výstražné znamenia a lokálne pravidlá.
2. Pri úprave zjazdovky ratrakmi, alebo odstrelom lavín, môže dôjsť k životu nebezpečným situáciám. Preto môžu byť zjazdovky z bezpečnostných dôvodov na čas uzavreté.
3. Postupovať len po kraji zjazdovky a za sebou.
4. Zjazdovky križovať len na prehľadnom mieste a s dostatočným odstupom.
5. Čerstvo upravené zjazdovky zlyžovať len po kraji. Zmrznuté stopy počas noci výrazne ovplyvňujú kvalitu zjazdoviek.
6. Zjazdovku opustiť do 22:30, alebo v iný čas stanovený strediskom.
7. Byť viditeľný. Počas noci, alebo zlej viditeľnosti používať čelovú lampu, reflexné doplnky,...
8. Ak je v stredisku zjazdovka označená na skialpinizmus, tak používajte len tú.
9. Zákaz brať so sebou psov.
10. Používať vyhradené parkoviská a akceptovať parkovací poplatok.

Zdroj: www.alpin.sk ■

Lavínové batohy

Spomínam si na svoju prvú zimnú túru koncom 80. rokov, ktorú som absolvoval vyzbrojený lavínovou šnúrkou a vedomosťami z brožúry Horskej služby o teórii „plávania v lavíne“ a rozpoznaní lavínového nebezpečia.

Dnes sme už našťastie úplne inde a bez pasívnej ochrany (LWS vysielajúca/vyhľadávajúca, sondy a lopaty) máme na výber aj veľké množstvo aktívnej ochrany – **lavínových airbag batohov**. V princípe sú všetky o tom istom. V prípade, že sa ocitneme v lavíne, zatiahnutím za rúčku na ramennom popruhu sa aktivuje nafúknutie vzduchového vaku (prípadne vakov), ktoré by vás v opti-

málnom prípade mali udržať na povrchu lavíny, alebo aspoň čo najbližšie k povrchu. Sú však medzi nimi rozdiely. Donedávna boli v princípe **tri systémy**.

1. BCA – Patróna na stlačený vzduch aktivuje **jeden veľký záhlavný vak**. Výhodou je, že si môžete patrónu sami plniť, respektíve nechať naplniť

(plničky plynov a potápačských fliaš). Patróna má vlastný manometer, čiže kedykoľvek máte istotu, že nestratila potrebný tlak. Nevýhodou je celkovo vyššia hmotnosť a nedostupnosť karbónovej verzie.

2. ABS – Patróna naplnená pyrotechnickým plynom aktivuje **dva nezávislé vaky**, čo môže byť výhodou v prípade, že sa jeden počas pádu v lavíne poškodí. Dostupná je oceľová patróna cca 110,- € a karbónová, ktorá je o 195 g ľahšia, ale stojí viac 215,- €. Samotná firma ABS ponúka platformu, na ktorú si môžete nazpisovať rôzne veľké vaky. Tak-

že máte s jedným systémom batoh na jazdenie v rezorte s 10 litrovým úložným priestorom, alebo si môžete dokúpiť 30-ku na jednodňovky, či 40+ na viacdňové prechody. Tento systém je aj v ponuke batohárskych firiem ako Ortovox, Vaude, The North Face a Deuter, ktoré používajú technológiu ABS, no majú väčšie skúsenosti so samotnými batohmi.

Nevýhodou je, že systém je potrebné aspoň raz ročne preskúšať, čiže máte náklady aj keď ho naostro nepoužijete a taktiež komplikácie u niektorých spoločností pri leteckej preprave. Po aktivácii je potrebné vymeniť aj rúčku tiahla (tzv. aktivačné tiahlo), tá je však súčasťou balenia náhradnej patróny.

3. SNOWPULSE – dnes patriaci pod Mammut, používa podobne ako ABS pyrotechnický plyn, no má len jeden vak v tvare U, ktorý podľa výrobcu poskytuje väčšiu ochranu hlavy. V ponuke je oceľová kartuša 99,- € ako aj karbónová (ušetrí vám 168 g, ale priplatíte si 100,- €). Mammut rozší-

ril ponuku aj o vestu či bundu s týmto systémom, ako aj vyberací systém P.R.A., ktorý môžete použiť v rôznych batohoch tohto výrobcu. Vlastný princíp ALPride používa firma Scott. Má dve menšie karutuše, vďaka čomu je možné tento batoh letecky prepravovať u väčšiny leteckých spoločností.

Úplnou novinkou tejto sezóny bude systém, na ktorom spoločne pracovali vývojári z firiem **Black Diamond** a **Pieps** viacero rokov. Batoh nebude mať **ŽIADNU** kartušu so stlačeným plynom či vzduchom, ale batériou poháňaný super turbo ventilátor. Systém nesie označenie **Jetforce**. ►

JETFORCE

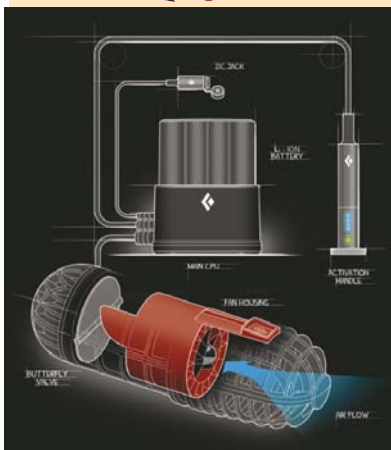
Jet-Fan: batériou poháňaný turbo ventilátor nafúkne ochranný 200 litrový vak v priebehu 3,5 sekundy a následne udržuje tlak po dobu troch minút (neustále ho dofukuje), čím zabezpečí jeho naplnenie aj v prípade poškodenia (roztrhnutia).

Automatická kontrola: pri každom zapnutí je automaticky overená funkčnosť systému, aktuálny stav je trvale indikovaný pomocou LEDiek integrovaných do rúčky spúšťacieho mechanizmu.

Veľký airbag: ochranný 200 litrový vak je vyrobený z mimoriadne pevnej a odolnej tkaniny používanej pre airbagy v automobilovom priemysle.

Automatické vyfúknutie: ochranný vak sa automaticky vyfúkne po troch minútach, čím vytvorí vzduchovú kapsu a zvýši tak šancu na prežitie vytvorením priestoru s 200 litrami vzduchu.

Nácvik: ochranný vak sa dá jednoduchým spôsobom zložiť a vložiť späť do batohu, nácvik aktivácie je možné robiť aj doma.

Parametre:

Objem vaku: 200 litrov

Počet aktivácií na jedno nabitie batérie: 4 a viac

Obmedzenia pre leteckú dopravu: žiadne

Uvedenie na trh: jeseň 2014

Jetforce bude k dispozícii v dvoch modeloch od Piepsu (Tour Rider 24 a Tour Pro 34), v troch modeloch batohov Black Diamond (SAGA 40, HALO 28 a Pilot 11) a jeden model bude mať aj firma POC (patriaci pod Black Diamond).

Záverom treba dodať, že aj cez všetky tieto možnosti je najbezpečnejšie sa do žiadnej lavíny dostať, čo neznamená nikam nechodiť :-), ale dôkladne poznať terén, predpoveď, lavínovú situáciu, spraviť sondu a správne sa rozhodnúť. Ale veď to už poznáte, alebo nie? V ponuke je veľké množstvo lavínových kurzov, niektorý z nich môžete absolvovať aj zadarmo pri kúpe lavínovej výbavy od firmy Pieps v predajniach yak&rysy a Sportrysy.

Opakovaná aktivácia: odolná a skladná LiPol batéria umožňuje štyri a viac aktivácií na jedno nabitie.

www.marmot.eu · facebook.com/marmot.mountain.europe

Marmot PROs: Albert Leichtfried, Benedikt Purner | Location: Norway

📷 Elias Holzknecht

WHAT
GIVES
YOU
LIFE?

Marmot[®]
FOR LIFE